

การประเมินแผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562 – 2566

วรรณชนก บุญชู, กุลนันท์ เสนงค์
สำนักโภชนาการ

ที่มาและความสำคัญ แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565) ได้จัดทำขึ้นภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดีซึ่งถูกแต่งตั้งขึ้นตามคำสั่งคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนและบูรณาการงานด้านอาหารและโภชนาการของประเทศไปสู่การปฏิบัติและบรรลุเป้าหมายภาวะโภชนาการที่ดีและความอยู่ดีมีสุข การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้โครงการสำคัญตามแผนปฏิบัติการฯ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีการดำเนินการ 2 ส่วน คือ การประเมินเชิงคุณภาพโดยใช้ CIPP Model และการประเมินเชิงปริมาณเพื่อประเมินความสำเร็จของตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี และหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม/ตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ระยะเวลาที่ดำเนินการ ต.ค. 63 – ก.ค. 64

ผลการศึกษา 1. ผลการประเมินบริบทของการดำเนินงาน จากการสอบถาม 45 หน่วยงาน ได้รับการตอบกลับ 26 หน่วยงาน พบว่ามีการรายงานโครงการ 59 เรื่องภายใต้แผนปฏิบัติการฯ พบว่า มี 6 ตัวชี้วัดที่ยังไม่มีการรายงานผลการดำเนินงาน จากทั้งหมด 20 ตัวชี้วัด 2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่ามี 13 หน่วยงานที่ใช้งบประมาณของหน่วยงาน และมี 5 หน่วยงานใช้งบประมาณจากหน่วยงานภายนอก ส่วนมากมีบุคลากรเพียงพอสำหรับดำเนินงานทั้งในส่วนกลาง และกระจายไปตามภูมิภาค ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี สอดคล้องกับงบประมาณที่แต่ละหน่วยงานได้รับ 3. ผลการประเมินกระบวนการ ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ 1) ด้านความร่วมมือในการดำเนินงาน เช่น ต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมาย การไม่มีนโยบายรองรับการดำเนินงานที่ชัดเจน ไม่สามารถผลักดันในทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนงาน ขาดการสื่อสารเชิงนโยบายให้เห็นความสำคัญ 2) ด้านความต่อเนื่อง เช่น เปลี่ยนผู้รับผิดชอบ เปลี่ยนนโยบายการดำเนินงานของหน่วยงานสังกัด 3) ข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร ระยะเวลาดำเนินการเข้าถึงข้อมูลที่เป็น ต้น 4. ผลการประเมินผลผลิต 1) ผลลัพธ์ที่คาดหวังและค่าเป้าหมาย พบว่า เด็กอายุ 0-5 ปีมีภาวะเตี้ย ผอม ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนเพิ่มขึ้น ในขณะที่ส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กอายุ 12 ปี ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนประชากรอายุ 18 – 59 ปี มี BMI ปกติ ลดลง 2) ผลการดำเนินงานสำคัญภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ได้แก่ พัฒนาการจัดการความรู้/เทคนิคในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ส่งเสริมบทบาทของบุคลากรในพื้นที่ พัฒนาการจัดการอาหารและโภชนาการในทารกและเด็ก ตลอดจนพัฒนาฉลากโภชนาการอย่างง่าย ขับเคลื่อนนโยบาย บริหารจัดการอาหารในสถานศึกษา ส่งเสริมการผลิตอาหารเพื่อสุขภาพของชุมชน และขับเคลื่อนความรู้ด้านอาหารและโภชนาการสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของประชาชนทุกกลุ่มวัย พัฒนาระบบสืบค้นข้อมูลสารอาหาร พัฒนารายงานตัวชี้วัดระบบเฝ้าระวังด้านโภชนาการ **อภิปรายผล** การขับเคลื่อนแผนฯไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมจะต้องแนวทางที่ชัดเจนในการถ่ายทอดถึงผู้ปฏิบัติและมีกลไกในการบริหารแผนฯ ให้เป็นระบบ เช่น คณะกรรมการ/คณะทำงานบริหารแผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ และมีกระบวนการผลักดันให้การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนทั้งงบประมาณและทรัพยากร ซึ่งพบว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานร่วมกัน และมีเวทีเพื่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานสำคัญของแผนปฏิบัติการฯ ผลการประเมินนี้จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรู้ถึงนโยบาย กิจกรรม โครงการ และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานที่ผ่านมา สามารถนำไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานและพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ให้มีความเชื่อมโยง มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม รวมถึงถ่ายทอดแผนสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ(keyword) แผนปฏิบัติการ โภชนาการ ประเมินผล